

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ІЗ ІТ-СТУДЕНТАМИ

Сучасний світ наповнений інформаційними технологіями в різних сферах діяльності соціуму. З цієї причини на сьогоднішній день велика кількість навчальних закладів пропонують освоїти спеціальність «Інформаційні технології». В статті розкривається роль інформаційних технологій та їх вплив на майбутніх фахівців цієї галузі, а також на сучасних викладачів. Джерел – 10.

Ключові слова: інформаційні технології, інформаційне суспільство, освіта.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний світ наповнений інформаційними технологіями в різних сферах діяльності соціуму. З цієї причини на сьогоднішній день велика кількість навчальних закладів пропонують освоїти спеціальність «Інформаційні технології». Випускники, що пройшли даний курс, володіють необхідними, достатніми сучасними знаннями в цій області. Саме тому вони активно залучаються до розробки інформаційних технологій та інформаційних систем. Молоді фахівці займаються створенням нових методів / засобів отримання та обробки інформації, також займаються питаннями з інформаційної безпеки.

Той, хто вибирає спеціальність «Інформаційні технології» в ході навчання вивчає: питання проектування обчислювальних мереж, а також їх адміністрування, впровадження; питання інформаційних технологій та їх безпеки; основні методи створення мережевих баз даних, експертних систем, баз знань, а також їх адміністрування.

У процесі навчання студент отримує глибокі знання в області мов програмування, глибоко вивчаються відомі операційні системи, мови програмування баз даних та баз знань. Молодий фахівець володіє глибоким розумінням проблем безпеки у галузі інформаційних технологій, знає методи з захисту.

Як правило, навчальні заклади включають до програми кілька тем по збору об'єктивної інформації. Також багато приділяється часу для вивчення вимірювальних інформаційних систем, технологій, обробці інформації, проектування мереж сенсорів на основі інтерфейсів. Студент вивчає також вбудовані мікропроцесорні системи, мікроконтролери, а сучасний викладач має швидко пристосовуватися під світобачення та специфіку мислення представників студентської молоді. [1]

Формулювання цілей статті (постановка завдання). У даній статті викладає теоретичний підхід до навчання студентів спеціальності «Інформаційні технології», а також до підготовки викладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. На думку І.Н. Розиної, «проблема, безсумнівно, переважно полягає в теоретичних і методичних аспектах адаптації нових технічних засобів навчання до навчального процесу, зміни теорії й методики навчання під їхнім впливом» [2]. Не випадково, В.В. Краєвський, говорить про те, що найчастіше «пропонуються новації, що не мають серйозного наукового обґрунтування, фактично ігнорується все, що їм передувало в педагогічній науці. У бурхливому потоці інновацій нерідко змивається й те коштовне, що накопичене наукою за довгі роки розробки проблем педагогічної науки» [3, с. 78] «Комп'ютеризація навчання не означає простого додавання нового засобу до вже сформованого навчального процесу. «...Успіх комп'ютеризації, в остаточному підсумку, залежить від педагогічно й психологічно обґрунтованої перебудови всього навчально-виховного процесу» [4].

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Методичні аспекти електронного навчання відстають від розвитку технічних засобів, оскільки в методичному плані електронні засоби підтримки навчання інтегрують знання таких різномірних наук, як психологія, педагогіка, математика, кібернетика, інформатика й ін. Саме відставання в розробці методологічних проблем, «не технологічність» наявних педагогічних методик зазвичай відносять до основних причин розриву між потенційними й

реальними можливостями застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітньому процесі.

У науково-методичній літературі, присвяченій проблемам інформатизації сучасного суспільства і системи освіти, зустрічаються синонімічні терміни інформаційні технології (ІТ), нові інформаційні технології (НІТ), а також інформаційні й комунікаційні технології (ІКТ). Спільним компонентом цих понять є термін «технологія», що походить від двох грецьких слів «*techne*» і «*logos*». Дослівно він означає: «певне поняття (навчання) про процес». Під технологією розуміється «сукупність знань про перебіг тих чи інших процесів». Під інформаційними технологіями (ІТ), у свою чергу, розуміють «сукупність методів і технічних засобів збору, організації, зберігання, обробки, передачі й презентації інформації, що розширюють знання людей і розвивають їхні можливості керування технічними й соціальними процесами» [5].

Вживання терміна «інформаційні технології» разом зі словом «нові» або «сучасні» пов'язане з автоматизацією процесу одержання, обробки, зберігання й передачі інформації за допомогою комп'ютерів і засобів телекомунікації. [6]

Відбуваються зміни у свідомості людей і різних областях діяльності відображають становлення нового суспільства - суспільства інформаційного типу. Для розуміння того, як ці зміни впливають на мислення педагога, розглянемо процес виникнення і розвитку інформаційного суспільства. Найнаочніше це зробити, застосовуючи до опису еволюції суспільства ритмо-інформаціологічний підхід.

Еволюція людського суспільства може бути охарактеризована двома фундаментальними процесами - розвитком людини і соціально-технологічним розвитком суспільства. Біологічний період відображає зміну поколінь. З плином часу біологічний період практично не змінився і його можна вважати як середньостатистичний вік батьків при появі їх першої дитини, тобто 20-25 років.

Періоди та цикли соціально-технологічного розвитку характеризуються зміною соціальних формаций, наприклад, прогрес в області використовуваних технологій. Під технологічним циклом розуміється не тільки кардинальні революційні зміни технологій (кам'яний вік, залізний вік), а й послідовна зміна технологій та моделей, що виражається, наприклад, в поколіннях засобів зв'язку, засобів пересування і т.п. Абсолютно точно періодичність соціального розвитку встановити не можливо. Однак простежується загальна тенденція: якщо 5-7 століть назад період соціального розвитку складав близько 200-300 років, то до початку ХХІ століття він скоротився до 1-2 років [7].

До кінця ХІХ століття базовою характеристикою соціального розвитку суспільства був технологічний рівень. За один і той же технологічний період відбувалося кілька циклів зміни поколінь. Отже, інформаційно-несучими виступали періоди зміни технологій, що накладаються на більш високу частоту зміни поколінь людей.

Збіг періодів біологічного і соціального розвитку припало на першу половину ХХ століття. При сучасному рівні розвитку людства на час одного покоління доводиться кілька технологічних циклів, і поточний технологічний рівень характеризує лише порівняно невеликий інтервал життя людини. Це означає зміну не тільки лежать в основі технологій процесів і діяльності, а й всієї супутньої системи механізмів і засобів такої діяльності. Відбувається зміна цільових установок, ціннісних орієнтацій, системи конкретних знань.

Таким чином, виникнення інформаційного суспільства обумовлено зміною інформаційної складової еволюції цивілізації з соціального ритму на біологічний. Сучасне суспільство, починаючи з останньої чверті ХХ ст., перейшло до інформаційної ери, а інформаційно-несучою компонентою, що визначає рівень, якість і характеристику цивілізації, стала сама людина.

У минулому столітті В.І. Вернадський писав про те, що неминуче настане час, коли еволюційні процеси на нашій планеті буде визначати людська життєдіяльність. Визначальним початком при цьому буде не стихія природного розвитку, а розум людини. Таким чином, біосфера стане ноосферою, тобто сферою панування розуму людини. У ноосферу люди повинні прийняти на себе відповідальність за подальший хід еволюції на Землі. В умовах швидких змін індивідуальні якості людини набувають ще більш важливе значення, ніж раніше. [8]

Підготовка викладача до використання засобів ІКТ у своїй практичній діяльності на сьогодні є досить складною і актуальною проблемою. Це пов'язано, зокрема, з тим, що підготовка викладача до застосування сучасних освітніх технологій лише на курсах підвищення кваліфікації є недостатньою в силу того, що на ці питання виділяється занадто мало годин, оскільки основний час приділяється суто предметній підготовці відповідно до фаху. Фактично викладач на курсах підвищення кваліфікації може встигнути засвоїти лише мінімум знань для роботи з комп'ютером,

тоді як для активного застосування засобів ІКТ в своїй професійній діяльності бажано мати підготовку на рівні «просунутого» користувача з досить високим рівнем інформаційної культури.

Також поки що недостатнім є рівень підготовки випускників педагогічних вищих навчальних закладів (зрозуміло, за виключенням викладачів основ інформатики та інформаційних технологій). Це пояснюється передусім відсутністю відповідної методичної підготовки студентів-педагогів з вказаних питань. Друга причина такого стану - недостатнє ресурсне забезпечення навчального процесу і обмеженість у виборі електронних програмних засобів навчального призначення.

Все більш широке запровадження інформаційних технологій в освіті поступово змінює усталений погляд на роль і функції викладача, тим паче на рівень його підготовки і фахових компетенцій. Вважається, що сучасний викладач не має обмежуватися лише рекомендованими міністерством посібниками, у тому числі й електронними. Аналізуючи і критично оцінюючи зміст таких посібників, викладач може запропонувати студентам альтернативні підручники та додаткову літературу. А якщо викладача не задовольняють рекомендовані електронні посібники, то він має володіти навичками самостійного створення посібників, які йому потрібні для успішного оволодіння предметом.

Звичайно, такі міркування мають право на життя, але повсюдне їх запровадження може призвести до іншої крайності – школи та вузи взагалі залишаться без єдиних підручників, а зміст освіти з окремо вибраного навчального предмета у окремо взятій школі може суттєво відрізнятись від того, що закладений у програму, затверджену Міністерством освіти і науки. До того ж, у силу різних обставин сучасний стан педагогічної освіти не може забезпечити такий рівень підготовки викладача, який дозволяв би йому вільно обирати як зміст і методики навчання, так і самостійно створювати електронні посібники навчального призначення, що цілком і повністю відповідали б всім передбаченим вимогам: дидактичним, психологічним, ергономічним тощо.

Однак все більше викладачів і студентів педагогічних ВНЗ розуміють, що навички користування засобами ІКТ їм необхідні для успішної професійної діяльності. До того ж швидке поширення доступу до глобальної мережі Інтернет не лише у межах навчальних закладів і програм створює нові можливості в освіті, зокрема, через дистанційне навчання, організацію позаурочного спілкування зі студентами, що можна використати для посилення мотивації до більш якісного оволодіння навчальним матеріалом. Студент може отримати з глобальної інформаційної мережі індивідуальне домашнє завдання, знайти додаткову інформацію до теми заняття, переглянути конспект попереднього заняття та ін. Зрозуміло, що в такій ситуації викладач повинен бути готовим до того, щоб організувати подібну студентську роботу, а це означає, що він має володіти відповідними знаннями й навичками. [9] Ще цікавіше стає коли процес навчання стосується студентів ІТ технологій, адже якщо йде мова про викладання не фахових дисциплін доводиться підстроюватися до їх мислення та орієнтуватися на наявний багаж знань та умінь.

Висновки з даного дослідження і перспективи дальших розвідок у цьому напрямку. Зазначений В.І. Вернадським час настав «наполовину». З одного боку, зміни відбулися - людська діяльність дійсно стала помітно впливати на еволюційні процеси. З іншого боку, зміни відбулися так швидко, що людство, в основній масі, навіть не встигло зрозуміти цього і не здійснилося самого головного - панування розуму людини.

Попит на програмістів на ринку праці стабільно високий. Вимоги до таких фахівців залежать від потреб компанії: від базового знання найпопулярніших мов та середовищ програмування та вміння усунути несправність будь-якої оргтехніки до таких виняткових навичок, як розробка Lotus Notes, WinInet тощо. Надзвичайно потрібні також фахівці, які вміють адаптувати готові програми до потреб конкретної компанії («1С:Бухгалтерія», «1С:Склад» та ін.). Постійно зростає потреба в професіоналах, здатних створити сайт і забезпечувати його технічну підтримку. Традиційним є попит на веб-сервер-програмістів, які знають PHP, SQL, CSS, HTML, JavaScript, XML тощо. [10] Тому, важливим чинником є вміння викладача правильно подавати навчальний матеріал та розбиратися якщо ні у всіх, хоча б у деяких сучасних інформаційних технологіях та переключатися під час роботи зі студентами ІТ на їх мову.

Література

1. Специальность «Информационные технологии» / Информационный портал Ze student jurnal // [Электронный ресурс] // зона доступа: <http://zsj.ru/spetsialnost-informatsionnyie-tehnologii.html> (дата обращения 21.10.13)

2. Розина И.Н. Компьютерно-опосредованная коммуникация в педагогическом и научном взаимодействии [Текст] / И.Н. Розина // Материалы международной научно-практической конференции "Коммуникация: теория и практика в различных социальных контекстах" – "Коммуникация-2002" ("Communication Across Differences"). – Ч. 1. – Пенза, 2002. – С.138-145.
3. Краевский В. В. Методология педагогики: Пособие для педагогов- исследователей [Электронный ресурс] / В.В. Краевский. – Чебоксары: Изд-во, Чуваш, ун-та, 2001. – 244 с. – <http://www.pedlib.ru/Books/1/0151/1186.shtml>
4. Верещагин Е.М. Язык и культура [Электронный ресурс]: лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – Москва: РГБ. – 2008. – URL: <http://orel721.rsl.ru/pdf/>
5. Жалдак М.И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе [Текст]: Автореферат докторской диссертации: 13.00.02 / Мирослав Иванович Жалдак. – М., 1989.48 с. – Библиогр.: С. 44-48
6. Копил О.А. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування самоосвітньої компетентності в сфері професійної освіти [Електронний ресурс] / зона доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/VChdpu/ped/2012_96/Kopyl.pdf (дата звернення 21.10.13)
7. Нечаев В.В. Человек и информационная цивилизация - ритмо-информациологический подход / В.В.Нечаев, А.В.Дарьин // Проблемы информатизации: теоретич. и науч. - практич. журнал / РАН; Мин-во науки и технологий РФ. - 1999. - Вып. 1.
8. Гафнер В.В. Мышление педагога в условиях развития информационной цивилизации. Банк рефератов [Статья] / Зона доступа: <http://www.bestreferat.ru/referat-219433.html> (дата обращения 22.09.13)
9. Науменко Г.Г. Підготовка вчителя в умовах застосування ІКТ / Г.Г.Науменко, О.М.Науменко // [Електронний ресурс]: lib.iitta.gov.ua/306/1/Підготовка_вчителя_та_ІКТ_08.pdf (дата звернення 22.09.13)
10. Університет «Крок» / Комп'ютерні науки // [Електронний ресурс]: http://www.krok.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=20 (дата звернення 21.09.13)

References

1. Special'nost' «Informacionnye tehnologii» / Informacionnyi portal Ze student jurnal // [E'lektronnyi resurs] // zona dostupa: <http://zsj.ru/spetsialnost-informatsionnye-tehnologii.html> (data obrashcheniya 21.10.13)
2. Rozina I.N. Komp'yuterno-oposredovannaya kommunikaciya v pedagogicheskom i nauchnom vzaimodejstvii [Tekst] / I.N. Rozina // Materialy mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoj konferencii "Kommunikaciya: teoriya i praktika v razlichnyh social'nyh kontekstah" – "Kommunikaciya-2002" ("Communication Across Differences"). – CH. 1. – Pyatigorsk, 2002. – S.138-145.
3. Kraevskii V. V. Metodologiya pedagogiki: Posobie dlya pedagogov- issledovatelej [E'lektronnyi resurs] / V.V. Kraevskii. – CHEboksary: Izd-vo, CHuvash, un-ta, 2001. – 244 s. – <http://www.pedlib.ru/Books/1/0151/1186.shtml>
4. Vereshchagin E.M. YAzyk i kul'tura [E'lektronnyi resurs]: lingvostranovedenie v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo / E. M. Vereshchagin, V. G. Kostomarov. – Moskva: RGB. – 2008. – URL: <http://orel721.rsl.ru/pdf/>
5. ZHaldak M.I. Sistema podgotovki uchitelya k ispol'zovaniyu informacionnoj tehnologii v uchebном процессе [Tekst]: Avtoreferat doktorskoj dissertacii: 13.00.02 / Miroslav Ivanovich ZHaldak. – M., 1989.48 s. – Bibliogr.: С. 44-48
6. Kopyl O.A. Informacijno-komunikacijni tehnologii yak zasib formuvannya samoosvitn'oї kompetentnosti v sferi profesijnoї osviti [Elektronii resurs] / zona dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/VChdpu/ped/2012_96/Kopyl.pdf (data zvernennya 21.10.13)
7. Nechaev V.V. CHElovek i informacionnaya civilizaciya - ritmo-informaciologicheskii podhod / V.V.Nechaev, A.V.Dar'in // Problemy informatizacii: teoretich. i nauch. - praktich. zhurnal / РАН; Min-vo nauki i tehnologii RF. - 1999. - Vyp. 1.
8. Gafner V.V. Myshlenie pedagoga v usloviyah razvitiya informacionnoj civilizacii. Bank referatov [Stat'ya] / Zona dostupa: <http://www.bestreferat.ru/referat-219433.html> (data obrashcheniya 22.09.13)

9. Naumenko G.G. Pidgotovka vchitelya v umovah zastosuvannya IKT / G.G.Naumenko, O.M.Naumenko // [Elektronnii resurs]: lib.iitta.gov.ua/306/1/Pidgotovka_vchitelya_ta_IKT_08.pdf (data zvernennya 22.09.13)

10. Universitet «Krok» / Komp'yuterni nauki // [Elektronnii resurs]: http://www.krok.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=20 (data zvernennya 21.09.13)

Крупенко О.В.

Психолого-педагогический аспект проведения занятий с IT-студентами

Современный мир наполнен информационными технологиями в различных сферах деятельности социума. По этой причине на сегодняшний день большое количество учебных заведений предлагают освоить специальность «Информационные технологии». В статье раскрывается роль информационных технологий и их влияние на будущих специалистов этой отрасли, а также на современных преподавателей. Источников – 10.

Ключевые слова: информационные технологии, информационное общество, образование.

Крупенко О.

Psycho-pedagogical aspect of employment with IT-students

The modern world is full of information technologies in various areas of society. For this reason, today a large number of institutions offering master the specialty "Information Technology". The article explores the role of information technologies and their impact on the future professionals of the industry, as well as modern teachers.

Sources – 10.

Key words: information technology, information society, education.

Крупенко Ольга Вікторівна - викладач кафедри філософії і соціології Таврійського державного агротехнологічного університету

УДК 159.922.6

Магдисюк Л.І.

ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНІ МЕЖІ ПОНЯТТЯ ЕЙДЖИЗМУ У ПСИХОЛОГІЇ

У статті розглянуто проблему українського суспільства: сприйняття пенсіонерів крізь призму стереотипів, які заважають формуванню соціальних установок і дій в активній повсякденній праці й проведенні дозвілля. Здебільшого людей пенсійного віку сприймають, як бідних, немічних, неспроможних повноцінно працювати. Це негативне ставлення і сприйняття проявляється як ейджизм. Окреслюються позитивні та негативні стереотипи особи пізньої зрілості. Обґрунтовано проблемні взаємовідносини між представниками вікових категорій – молодими людьми та особами пізньої зрілості, досліджено рівень емпатії до людей похилого віку серед школярів (ранній юнацький вік) та студентами (юнацький вік). Аналізуються причини виникнення соціального явища «ейджизм» та пропонуються шляхи його подолання. Джерел – 8.

Ключові слова: пізня зрілість, пенсіонер, стереотипи, ейджизм, емпатія, юнацький вік, соціальні установки.

Постановка проблеми. Проблема стрімкого старіння населення протягом останніх років займає помітне місце у наукових розробках сучасних вчених. Питання порушення балансу між людьми зрілого та молодого віків є актуальним на національному рівнях. Більшість розвинених країн порівняно давно стикнулись з даною проблемою, інші – швидкими темпами наближаються до неї. Проблема старіння українського населення (майже третина складається з людей передпенсійного та пенсійного віку), повинна носити державний характер і стати головною умовою благополуччя у старості.

У Концепції демографічного розвитку українського суспільства вказані наступні особливості соціально-економічних наслідків старіння населення [4]:

- зростання осіб пенсійного віку призводить до збільшення обсягів споживання суспільних ресурсів на соціальне забезпечення в старості. Обмеження таких ресурсів поширює бідність та поглиблюється соціальна нерівність за віком. Бідність населення похилого віку зумовлює посилення тиску на ринок праці та додаткові матеріальні обов'язки працездатного населення;
- підвищення частки осіб похилого віку формує специфічні потреби у послугах, товарах, житлі, соціальному та медичному обслуговуванні;